

Kehtestatud 13.04.2016

Direktori käskkirjaga nr 1.1-1/10

Järva- Jaani Gümnaasium

KOOLIÕPPEKAVA GÜMNAASIUM

2015/2016. õppeaastast alates

Läbi arutatud õppenõukogus 29.12.2015, kooli hoolekogus 09.02.2016, õpilasesinduses 29.03.2016

KEHTIVAD KORRAD

Hindamise korraldamine ja gümnaasiumi lõpetamine. Läbi arutatud õpilasesinduses 11.11.2014 hoolekogus 03.11.2014 ning õppenõukogus 29.08.2014. Kehtestatud dir kk 11.11.2014 nr 31/ 1.1-6

Hariduslike erivajadustega õpilastele õppe korraldamine. Dir kk nr 27/1.1-6 11.11.14

Individuaalne õppekava ja selle koostamine. Dir kk nr 28/1.1-6 11.11.14

Uurimistöo koostamine ja hindamine gümnaasiumis. Dir kk nr 34/ 1.1-6

SISUKORD

Sissejuhatus	3
I. Üldosa	4
1. Kooli õppekava alusväärtused, kooli eripära ning õppe-ja kasvatuseesmärgid.....	4
1.1. Gümnaasiumihariduse alusväärtused	4
1.2. Õppe-kasvatuseesmärgid	4
1.3. Kooli eripära	5
2. Õppekorraldus ja õpilaste õppekoormuse kujundamise põhimõtted	6
2.1. Gümnaasiumi kohustuslike ning valikkursuste kirjeldused, õppesuundade kirjeldused statsionaarses õppes	6
2.2. Gümnaasiumi kohustuslike ning valikkursuste kirjeldused mittestatsionaarses õppes	9
2.3. Õppekoormuse kujundamine	11
2.3.1 Tunnijaotusplaan statsionaarses õppes	11
2.3.2 Tunnijaotusplaan mittestatsionaarses õppes	12
2.4. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldus (eraldi kord)	13
2.5. Õppeainetevahelise lõimingu põhimõtted.....	13
2.6. Õpilasuurimuse või praktilise töö korraldus (eraldi juhend).....	18
3. Üldpädevused õppe ja kasvatustegevusele.....	19
3.1. Üldpädevused ja nende kujundamine.....	19
3.2. Projektide kavandamise põhimõtted	20
3.3. Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid.....	21
3.4. Liikluskasvatus	23
4. Hindamise korraldus ja gümnaasiumi lõpetamine (eraldi juhend)	23
5. Õpilaste teavitamise ja nõustamise ning karjääriõppe, sh karjääriinfo ja -nõustamise korraldamine	23
6. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.....	25
7. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.....	26

SISSEJUHATUS

Kooliõppekava koostamise aluseks on Vabariigi Valitsuse määrus nr 2, 06.01.2011 **Gümnaasiumi riiklik õppekava**, viimati muudetud 28.08.2014 (RT I, 29.08.2014,18) Järva-Jaani Gümnaasium on ühtluskool, kus töötavad põhikooli- ja gümnaasiumiklassid statsionaarses õppevormis ning kaugõppeosakond mittestatsionaarses õppevormis õppivate õpilastega.

Kooli õppekava on õppe-ja kasvatustegevuse alusdokument. Kooli õppekava koostamisel on lähtutud riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas piirkonna vajadusi, kooli töötajate, vanemate ja õpilaste soove, kooli õppesuundi ning kasutatavaid ressursse.

Kooli õppekava terviktekst on pärast direktori poolt kehtestamist kättesaadav kooli koduleheküljel ning õpetajate toas köidetuna. Kooli õppekava koosneb üldosast ja ainekavadest.

Kooli õppekava üldosas esitatakse:

- 1) kooli õppekava aluseks olevad väärtused ja kooli eripära ning kooli õppe- ja kasvatusesmärgid;
- 2) õppekorraldus, sealhulgas vähemalt kohustuslike kursuste ja kooli pakutavate valikkursuste ning valikõppeainete kirjeldused, õppesuundade kirjeldused nende olemasolul, õpilase õppekoormuse kujundamise põhimõtted ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldus, õppeainete vahelise lõimingu põhimõtted, õpilasuurimuse või praktilise töö korraldus, erinevate õppekeelte kasutamine;
- 3) üldpädevused ja nende kujundamiseks ning õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused;
- 4) hindamise ja gümnaasiumi lõpetamise korraldus;
- 5) õpilaste teavitamise ja nõustamise ning karjääriõppe, sh karjääriinfo ja -nõustamise korraldamine;
- 6) õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted;
- 7) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Ainekavad moodustavad õppekava teise osa. Sõnastatud on aine õppe-eesmärgid, õpitulemused, õpisisu ja seosed läbivate teemadega. Aineõpetaja on vastutav õppekavajärgse õpetamise eest.

I. ÜLDOSA

1. Kooli õppekava alusväärtused, kooli eripära ning õppe-ja kasvatuseesmärgid

1.1. Gümnaasiumihariduse alusväärtused

Õpilase vaimse, füüsilise, kõlbelse, sotsiaalse ja emotsionaalse arengu toetamine ning tema individuaalsetest eripäradest ja isiklikest huvidest tulenevate haridusvajaduste rahuldamine. Gümnaasium loob igale õpilasele võimalused tema võimete maksimaalseks arenguks õpilase eelistusi arvestades, loovaks eneseteostuseks, teaduspõhise maailmapildi kinnistumiseks ning emotsionaalse, sotsiaalse ja kõlbelse küpsuse saavutamiseks.

Põhikoolis toimunud väärtuskasvatuse jätkamine, kujundades eelkõige **väärtushoiakuid ja -hinnanguid**, mis on **isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoitimise aluseks**. Tähtsustatakse väärtusi, mis aitavad kaasa ühiskonna inimvara ning riigi majanduse arengule.

Üldinimlike väärtuste (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja **ühiskondlike väärtuste** (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus) tähtsustamine. Riiklikus õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad „Eesti Vabariigi põhiseaduses”, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest.

Gümnaasiumihariduse omandanud vaimselt, sotsiaalselt, emotsionaalselt, kõlbeliselt ja füüsiliselt küpsed inimesed tagavad Eesti ühiskonna **sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku ja ökoloogilise arengu jätkusuutlikkuse**. Gümnaasiumiharidus on jätkuks põhiharidusele uue põlvkonna sotsialiseerumisel, mis rajaneb eesti kultuuri traditsioonidel, Euroopa ühisväärtustel ning maailma kultuuri ja teaduse saavutustel.

1.2. Õppe-kasvatuseesmärgid

Järva- Jaani Gümnaasiumi **gümnaasiumiastme õppe-kasvatuseesmärkide** sihiseade on järgmine:

- (1) Gümnaasiumil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Gümnaasiumi ülesanne on noore ettevalmistamine toimimiseks loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärged teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, oma kultuuri kandja ja edendajana, tööturul erinevates ametites ja rollides ning oma ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.
- (2) Gümnaasiumis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus, et õpilased leiaksid endale huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda enda edasine haridustee. Gümnaasiumi ülesanne on luua tingimused, et õpilased omandaksid teadmised, oskused ja väärtushoiakud, mis võimaldavad jätkata tõrgeteta õpiteed kõrgkoolis või gümnaasiumijärgses kutseõppes.

(3) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub **kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.**

(4) Eesti kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse gümnaasiumi õpetuses ja kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

Gümnaasiumiastmes keskendutakse õppe-kasvatusülesannete täitmiseks ja eesmärkide saavutamiseks:

1) õpilaste iseseisvumisele, oma maailmapildi kujunemisele ja valmisolekule elus toime tulla;

2) adekvaatse enesehinnangu kujunemisele;

3) iseseisva õppimise ja koostööoskuste arendamisele;

4) edasise haridustee võimaluste tutvustamisele ja hindamisele;

5) kodanikuoskuste, -aktiivsuse ja vastutustunde väljakujunemisele

Gümnaasiumi riiklikus õppekavas antakse selgitus ainevaldkonnapädevustele. Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused.

1.3. Kooli eripära

Järva- Jaani Gümnaasium asub Järvamaa põhjapiirkonnas, kus on rikkalik kohalik kultuuriline ja ajalooline taust. Kultuurivaldkonnas omab tähtsust Piibe maantee keskpaigas asuv Järva-Jaani alev, kus on mitmeid muuseumeid ning aktiivselt tegutsev kohalik Tuletõrjeseltsi komando. Ka kohalikus elus põimitakse kokku kultuuriline ja turvalisust pakkuv temaatika. Nii on Järva-Jaani Gümnaasiumis õppivatel noortel võimalus omandada gümnaasiumiharidus, alates 2011. aastast pakutakse eelkutseõppe erinevaid suundi.

Traditsiooniline õppesuund jätkab akadeemilise gümnaasiumihariduse andmist, mis võimaldab pärast kooli lõpetamist jätkata õpinguid nii kõrg- kui ka kutsekoolides ja teha enda jaoks olulisi valikuid. Vastavalt soovile on õpilastel võimalus valida gümnaasiumiaja jooksul veel laia ja kitsa matemaatika vahel (erinevus 5 tundi), ja teisi kooli õppekavas olevaid kursusi, mis ei ole nimetatud suuna kohustuslike ainete hulgas. Valikainete loendis on riigikaitse (üle kahe aasta), autoõpetus, usundiõpetus, majandus (üle ühe või kahe aasta vastavalt grupi suurusele).

Lisaväärtusena pakub kool võimalust omandada eelkutseõppekursused **turismiõppe valdkonnas**, kus tutvutakse nelja kursuse ulatuses **turismimajanduse ja klienditeeninduse alustega; Eesti ja piirkondlike vaatamisväärsustega** ning omandatakse oskus **giiditöö** tegemiseks.

2016/17. õppeaastast pakutakse eelkutseõpet neli kursust **siseturvalisuse õppesuunal**, mille raames õpetatakse kogukonna kesket **korralduslike tööd, vabatahtliku päästja tegevust ning korrektsiooni aluseid.**

2. Õppekorraldus ja õpilaste õppekoormuse kujundamise põhimõtted

2.1. Gümnaasiumi kohustuslike ning valikkursuste kirjeldused, õppesuundade kirjeldused statsionaarses õppes

Kursus on kooli õppekava ühik gümnaasiumiastmes. Õppeained on jaotatud kursusteks, kusjuures ühe kursuse ajaline kestvus on 35 õppetundi. Õpilase **minimaalne õppekoormus** gümnaasiumi jooksul on 96 kursust. Kursuste aastaplaan lähtub tunnijaotusplaanist.

Järva-Jaani Gümnaasiumis on võimalus omandada gümnaasiumiharidus, millele lisaks pakutakse eelkuteõppe erinevaid erialasid.

Traditsioonilise õppe raames omandab kooli lõpetaja akadeemilise gümnaasiumihariduse, mis võimaldab tal jätkata õpinguid nii kõrg- kui ka kutsekoolides ja teha enda jaoks eraelulisi ning erialaseid olulisi valikuid.

Vastavalt soovile on õpilastel võimalus valida gümnaasiumiaja jooksul laia ja kitsa matemaatika vahel (erinevus 5 tundi), riigikaitset 2, autoõpetust 2, usundiõpetust ja teisi kooli õppekavas olevaid kursusi, mis ei ole nimetatud suuna kohustuslike ainete hulgas, kuid võivad olla eelkuteõppe kursused.

Gümnaasiumi **kohustuslikud õppeained ja kursused jaotuvad** klassiti. Mõnele õppeainele on suurendatud kohustuslike kursuste mahtu valikainete arvelt, arvestades gümnaasistide võimekust ja vajadust kohustuslike kursuste läbimiseks. Kursuste nimetused õppeainete kaupa on järgmised:

EESTI KEEL – 6 kursust: 1. Keel ja ühiskond; 2. Praktiline keel I; 3. Meedia ja mõjutamine; 4. Praktiline keel II; 5. Teksti keel ja stiil; 6. Praktiline keel III; 7. VALIK: Õigekiri

KIRJANDUS- 5 + 1 kursust: 1. Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine; 2. Kirjandus antiigist 19.sajandini; 3. Kirjanduse põhiliigid ja žanrid; 4. 20. sajandi kirjandus 5.Uuem kirjandus; 6.VALIK: Kirjandus ja ühiskond, Kirjandus ja film või Kirjandus ja müüt

B2 VÕÕRKEEL - INGLISE KEEL - 12 kursust: 1. Eesti ja maailm; 3. Kultuur ja looming; 5. Keskkond ja tehnoloogia; 6. Haridus ja töö; 9. Inimene ja ühiskond; 2., 4., 6., 8., 10.; 12. Praktiline keel I, II, III, IV, V, VI Eksamieelne kordamine

B1 võõrkeel - VENE KEEL 6 kursust: 1. Eesti ja maailm; 2. Kultuur ja looming; 3. Keskkond ja tehnoloogia; 4. Haridus ja töö; 5. Inimene ja ühiskond; 6. Praktiline keel I

MATEMAATIKA: KITSAS 8 + 5= 13 kursust, sh 4 kursust laia matemaatika hulgast: 1. „Arvuhulgad. Avaldised.V.õrrandid ja võrratused“; 2. „Trigonomeetria“; 3. „Vektor tasandil. Joone võrrand“; 4. „Tõenäosus ja statistika“; 5. „Funktsioonid I: arvjadad“; 6. „Funktsioonid II (ekponent- ja logaritmifunktsioon)“; 7. „Planimeetria. Integraal“; 8. „Stereomeetria“ 9. „Tuletise rakendused“; 10. „Geomeetria: sirge ja tasand ruumis“; 11. „Matemaatika rakendused, reaalsete protsesside uurimine“; 12. „Võrrandsüsteemid“ ; 13. Eksamieelne kordamine

MATEMAATIKA - LAI- 15 kursust: kitsa matemaatika kursustele lisanduvad 1. Trigonomeetria II; 2. Funktsiooni piirväärtus ja tuletis

BIOLOOGIA- 4 kursust: „Rakud“, „Organismid“, „Pärilikkus“, „Evolutsioon ja ökoloogia“;

KEEMIA- 3 kursust: „Keemia alused“, „Anorgaanilised ained“, „Orgaanilised ained“;

FÜÜSIKA- 5 kursust: „Sissejuhatus füüsikasse. Kulgliikumise kinemaatika“, „Mehaanika“, „Elektromagnetism“, „Energia“, „Mikro- ja megamaailma füüsika“

GEOGRAAFIA- 3 kursust: Loodusgeograafia 2 kursust „Maa kui süsteem“, „Loodusvarade majandamine ja keskkonnaprobleemid. **Inimgeograafia** 1 kursus „Rahvastik ja majandus

AJALUGU- 6 kursust: „Üldajalugu“, „Eesti ajalugu I (kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni)“, „Eesti ajalugu II (kuni 19. sajandi lõpuni)“, „Lähiajalugu I – Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel“, „Lähiajalugu II – Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel“, „Lähiajalugu III – 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm“;

ÜHISKONNAÕPETUS- 2 kursust: „Ühiskonna areng ja demokraatia“, „Majandus ja maailmapoliitika“.

INIMESEÕPETUS- 2 kursust: 1. Perekonnaõpetus; 2. VALIK: Psühholoogia
UURIMISTÖÖ ALUSED- 1kursus

MUUSIKA – 3 kursust: „Uusaegse helikeele kujunemine“; „Rahvuslikkus muusikas“; „20. ja 21. sajandi muusika“. Kõigi kursuste juurde kuulub muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming.

KUNST – 2 +1 kursust: "Kunst ja kunstiajalugu" ja „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil“; VALIK: Eesti kunst

FILOSOOFIA – 1 kursust: Sissejuhatus filosoofilisse mõtlemisse

MAJANDUS JA ETTEVÕTLUS - 2 kursust: „Majandusõpetus“; „Ettevõtlusõpetus“

INFORMAATIKA – 3 kursust: Programmeerimine I ja II, 3D modelleerimine

KEHALINE KASVATUS- 6 kursust: Viis kursust hõlmavad võimlemist, kergejõustikku, sportmänge (korv-, võrk- ja jalgpall), tantsulist liikumist, orienteerumist ning talialadest kas suusatamist või uisustamist. Kuues kursus on seotud kehaliste võimete arendamisega ja liikumisoskusega.

Valikkursuste valimise põhimõtted

Kõigil gümnaasiumiõpilastel on kohustus läbida kogu õppeaja jooksul vähemalt **96 kursust:** 63 kohustuslikku kursust ja kooli õppekavaga määratud kohustuslikke valikaineid, sealhulgas õppesuunaga või eelkutseõppega määratud kursused. Soovi korral ja võimalusel võib

lõpetajate kursuste arv olla suurem arvestusega, et kohustuslikud ja õppesuuna kursused läbitakse ettemääratud mahus.

Riigikaitset saab valida üks kord kolme õppeaasta jooksul 2 kursust. Usundiõpetust õpetatakse siis, kui soovijate arv on vähemalt 12.

Gümnaasiumi valikõppeained, mida on võimalik rakendada kokkuleppel õpilastega ja aineõpetajatega ning mitme klassiga koos, on toodud allolevalt:

Kirjandus – 4 kursust, valida võib kuni 3 kursust

1. „Müüt ja kirjandus“, 2. „Kirjandus ja ühiskond“, 3. „Draama ja teater“ ning 4. „Kirjandus ja film“

Võõrkeeled

Keelepoliitiline eesmärk on saavutada gümnaasiumi lõpuks vähemalt kahe võõrkeele valdamine iseseisva keelekasutaja tasemel (B-tase). Kohustuslike kursuste arv võimaldab õpilasel saavutada valitud sihttasemega võõrkeeles õpitulemused rahuldaval või heal tasemel olenevalt õppija võimekusest ning tema algsest keeleoskustasemest. B1- või B2-keeleoskustaseme oskuste süvendamiseks, kinnistamiseks ja liikumiseks järgmise keeleoskustaseme poole pakub kool õpilasele valikkursusi vastavalt kooli õppekavale.

Vene keele omandamiseks on lisatud kohustusliku koormusena üks lisakursus, inglise keele õppimiseks aga 7 kursust, arvestades selle keele laia levikut ja luues õpilasele võimalused riigieksamite kõrgtasemel sooritamiseks.

Ajalugu- 2 kursust

1. „Üldajalugu – maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat“,
2. „Üldajalugu – Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu“;

Teised sotsiaalsained 1k

1. Inimene ja õigus/ Globaliseeruv maailm

Loodusained

1. Tehnoloogia ja ühiskond 1k
2. Elementide keemia- 1 k
3. Keemiliste protsesside seaduspärasused- 1 k
5. Looduse tundmine 1 k

Etikett – 1k

Joonestamine – 1- 2 kursust, sh arvutigraafika

Traditsioonilises gümnaasiumiõppes õppijad võivad saada lisaks neli kursust eelkutseõpet ja autojuhtimise koolituse koos B-kategooria juhilubade taotlemisega.

EELKUTSEÕPPE KURSUSED		
	Kursusi	Gümnaasiumis kokku erinevate klasside ühisgrupp
TURISMIÕPE 2015/16 Turismimajanduse alused Klienditeeninduse alused Eesti ja piirkondlikud vaatamisväärsused Giiditöö	4	4
SISETURVALISUSE ÕPE 2016/17 Kehakultuuri tähtsus siseturvalisuse erialadel, kogukonnakeskne korrakaitsetööd, vabatahtliku päästja tegevus ning korrektsiooni aluseid.	4	4
AUTOÕPETUS	2	2
Karjääriõpetus	0,5	0,5

Autoõpetus on tunniplaani vaheline õpe, mida saavad taotleda 18- aastased noored XII ja XI klassist direktori nimele esitatud avalduse alusel, kusjuures eelistatud on XII klassi õpilased, vabade kohtade olemasolul tehakse valik XI klassi õpilaste hulgast sõltuvalt sünniajast.

Valikaineid, mille maht on 1-2 kursust saab rakendada ühel aastal kogu gümnaasiumiastme õpilastele, sõltuvalt grupi täituvusest ja õppesuuna ning kohustuslike kursuste tunniplaani.

Karjääriõpetus on tunniplaanis 0,5 tundi, mida võidakse rakendada olenevalt klasside suurusest üle aasta või kolme aasta vältel üks kord.

2.2. Gümnaasiumi kohustuslike ning valikkursuste kirjeldused mittestatsionaarses õppes

Kaugõppeosakonna töö mittestatsionaarses õppes toimub täiskasvanud, s.o koolikohustusliku ea ületanud noortega, kes soovivad omandada keskharidust. Minimaalne on **lähida 72 kursust** gümnaasiumiaja jooksul. Gümnaasiumi lõpetamiseks on alates 2013/14. õppeaastast vaja sooritada **eesti keele, matemaatika, võõrkeele riigieksamid, uurimistöo või praktiline töö ja õppenõukogu poolt määratud gümnaasiumi koolieksam.**

Õppekava koostamisel on võetud aluseks kohustuslik miinimumkursuste arv, millele on lisatud B2 ja B1 tasemele jõudmiseks võõrkeele kursusi.

Kursused jagunevad kursuste nimetuste alusel alljärgnevalt:

EESTI KEEL 6 kursust: „Keel ja ühiskond“, „Meedia ja mõjutamine“, „Teksti keel ja stiil“, „Praktiline eesti keel I“, „Praktiline eesti keel II“ ja „Praktiline eesti keel III“; 7. kursus „Õigekiri“

KIRJANDUS 5 kursust „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“, „Kirjandus antiigist 19. sajandini“, „Kirjanduse põhiliigid ja -žanrid“, „20. sajandi kirjandus“ ning „Uuem kirjandus“; 6. kursus valik: „Kirjandus ja film“

B2 võõrkeel (INGLISE KEEL): Eesti ja maailm; Kultuur ja looming; Keskkond ja tehnoloogia; Haridus ja töö; Inimene ja ühiskond; Praktiline keel

B1 võõrkeel (VENE KEEL): Eesti ja maailm; Kultuur ja looming; Keskkond ja tehnoloogia; Haridus ja töö; Inimene ja ühiskond; Praktiline keel

MATEMAATIKA: 1. Arvuhulgad. Avaldised; **2.** Võrrandid ja võrrandsüsteemid; **3.** Võrratused.; **4.** Trigonomeetria; **5.** Vektor tasandil. Joone võrrand; **6.** Tõenäosus ja statistika; **7.** Funktsioonid; **8.** Arvjadad. Funktsiooni tuletis; **9.** Planimeetria. Integraal; **10.** Stereomeetria; Eksamieelne kordamine

GEOGRAAFIA: Loodusgeograafia: Maa kui süsteem; Loodusvarad ja nende kasutamine
Inimgeograafia: Rahvastik ja majandus

BIOLOOGIA

Bioloogia uurimisvaldkonnad. Organismide koostis (1); Organismide energiavajadus. Organismide areng. Inimese talitluse regulatsioon (1); Molekulaarbioloogilised põhiprotsessid. Viirused ja bakterid. Pärilikkus ja muutlikkus (1); Bioevolutsioon. Ökoloogia. Keskkonnakaitse (1)

KEEMIA

Orgaanilised ühendid ja nende omadused (1); Orgaaniline keemia meie ümber (1); Anorgaaniliste ainete omadused ja nende rakendamine (2);

FÜÜSIKA 6 K

Füüsilise looduskäsitluse alused(1); Mehhaanika (1); Elektromagnetism (1); Energia (1); Mikromaailma füüsika (1); Megamaailma füüsika (1);

AJALUGU 7 K

Üldajalugu (1); Maailma ajalugu (1); Eesti ajalugu 16- 17.saj (1); Eesti ajal kuni 19.sajandi lõpp (1); Lähiajalugu I (1); Lähiajalugu II (1); Lähiajalugu III (1);

INIMESEÕPETUS 2 K

Psühholoogia; Perekonnaõpetus

ÜHISKONNAÕPETUS 2 K

Ühiskond ja selle areng. Demokraatliku ühiskonna valitsemine ja kodanikuosalus (1); Ühiskonna majandamine (1)

MUUSIKA 3 K: „Uusaegse helikeele kujunemine“; „Rahvuslikkus muusikas“; „20. ja 21. sajandi muusika“.

KUNST 3 K : "Kunst ja kunstiajalugu" ja „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil“; Praktiline töö kunstist (1) või valikkursus „Eesti kunst“

UURIMISTÖÖ ALUSED- 1 kursus

2.3. Õppekoormuse kujundamine

2.3.1 Tunnijaotusplaani statsionaarses õppes

	X	XI	XII	KOKKU
Eesti keel	2	3	2	7
Kirjandus	2	2	2	6
Inglise keel	4	4	4	12
Vene keel	3	3		6
Matemaatika	4	4	5	Kitsas 12/ Lai 15
Bioloogia		2	2	4
Keemia	2	1		3
Füüsika	2	2	1	5
Geograafia	2	1		3
Ajalugu	2	2	2	6
Ühiskonnaõpetus			2	2
Inimeseõpetus	1		1	2
Uurimistöö alused	1			1
Muusika	1	1	1	3
Kunst	2		1	3
Filosoofia			1	1
Majandus ja ettevõtlus		2		2
Informaatika	1	1	1	3
Kehaline kasvatus	2	2	2	6
KOKKU	31	30	27	88
VALIKAINED				8
Riigikaitse	2			2
Karjääriõpetus	0,5			0,5

Etikett	1	1
Globaliseeruv maailm (?)	1	1
Inimene ja õigus	1	1
Ajalugu	2	2
Kirjandus	3	3
EELKUTSEÕPE		
Turismiõpe	4	4
Siseturvalisus	4	4
Arvutid ja arvutivõrgud	7 (lõpeb 2015/2016)	7
Autoõpetus	2	2

2.3.2 Tunnijaotusplaan mittestatsionaarses õppes

	G1	G2	G3	KOKKU
Eesti keel	2	3	2	7
Kirjandus	2	2	2	6
Inglise keel	3	3	3	9
Vene keel	3	3		6
Matemaatika	4	3	3	10
Bioloogia		2	2	4
Keemia	2	2		4
Füüsika	2	2	2	6
Geograafia	2	1		3
Ajalugu	2	2	2	6
Ühiskonnaõpetus			2	2
Inimeseõpetus	1		1	2
Uurimistöö alused		1		1
Muusika	3			3
Kunst	3			3
KOKKU	29	24	21	72
VALIKAINED				
Informaatika	1			1
Riigikaitse	2			2
Karjääriõpetus	0,5			0,5
EELKUTSEÕPE				
Turismiõpe	4			4
Siseturvalisus	4			4

2.4. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldus (eraldi kord)

- 1) Gümnaasium korraldab andekate õpilaste juhendamist.
- 2) Sõltuvalt õpilase hariduslikust erivajadusest võib gümnaasium teha talle muudatusi või kohandusi õppeajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, tuleb muudatuste rakendamiseks koostada individuaalne õppekava (vt lisa 2)
- 3) Tervislikel põhjustel koduõppel olevale õpilasele koostatakse individuaalne õppekava ning tema õppekoormust võib vähendada kuni kaheksa kursuse võrra iga arvestusliku koduõppel viibitud õppeaasta kohta.

2.5. Õppeainetevahelise lõimingu põhimõtted

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus. Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil.

Õppe -kasvatustöö korraldus lähtub riiklikus õppekava esitatud nõuetest ja ülesannetest.

Õppe ja kasvatustegevuseks mõeldud ainetunnid toimuvad Järva- Jaani Gümnaasiumis haridus- ja teadusministri määrusega kinnitatud õppeperioodil (1. septembrist 31. augustini) ning algavad vastavalt tunniplaanile. Koolipäev algab kell 8.00.

Õpe võib olla korraldatud mitmel viisil, sõltuvalt vajadustest ja kokkulepetest.

- 1) Õppetundide toimumist reguleerib tunniplaan.
- 2) Kasutatakse üldõpetuslikku õpet, mille puhul keskendutakse teatud teemadele, eristamata tavapäraseid ainetunde.
- 3) Õppe korraldamiseks võib kasutada projektõppe põhimõtet. Projektõppe korraldamiseks võib õpetaja korraldada tagasisidestatud erinevaid tegevusi koostöös teiste ainete õpetajatega. Aeg projektõppe läbiviimiseks lepitakse kokku kooli juhtkonnaga (õppealajuhatajaga) ning ülesanded õpilastele töötatakse välja koos projektõppe päeva aineõpetajatega.
- 4) Õppe ja kasvatuse eesmärgil võivad õpetajad planeerida aega õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks,
- 5) Õuesõpe on üks viis tundide mitmekesistamiseks ning selle õppevormi kasutamine peab andma tagasisidet õppetöö tulemuslikkuse kohta.

Muusuemiõpet ja ekskursioone viiakse läbi erinevate külastuste kaudu vastavalt teemale või planeeritud eesmärkidele.

Õppekäigud on üks osa õppe-kasvatustööst, mida võib planeerida ainetundide ajast (nt ettevõtte külastamine, õppekäik järve äärde veetaimedega tutvumiseks jne).

- 6) Klassi- ja tunniväline õppe- ja kasvatustegevus võib mahtuda ainetundide aja raamidesse (nt lühendatakse ainetunnid, et saavutada ajavaru õppe-kasvatustegevuse korraldamiseks, kooliaasta normaja lõpus (juuni algus) asendatakse ainetundide aeg sportlike tegevustega- kooliolümpiamängud, matka- või orienteerimispäev; toimuda ka koolipäeva välisel ajal vastavalt kokkuleppele (nt teatrikülastused, õppematkad).

Õpilase suurima nädalakoormuse piiranguid ning tunnijaotusplaani arvestavalt, korraldatakse õppe- ja kasvatustööd vastavalt tunniplaanile ja kooli kodukorrale 175 koolipäeval, lõpuklassides 185 koolipäeval õppeaastas koos eksamiperioodiga.

Õppekorralduse aluseks on tunnijaotusplaani ja vajadusel rakendatakse klassideta gümnaasiumi põhimõtet valikkursuste õpetamisel, kus 2 - 3 klassi õpivad koos.

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad ja nende rakendatavus

LÄBIVAD TEEMAD	KUIDAS RAKENDATAKSE?
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;	Õppeainete integratsioon Õpilast suunatakse: 1) tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, haridus- ja koolitusvõimalustega, pöörama tähelepanu praktilistele töötamisoskustele; 2) koostama isiklikku karjääriplaani; analüüsima võimalikke alternatiivseid karjäärivalikuid ja nende mõju pikemas perspektiivis; 3) analüüsima tööd reguleerivaid õigusakte, ettevõtte ja töötaja õigusi ja kohustusi ning kohaliku majanduskeskkonda; 4) tutvuma teabega edasiõppimise ja töö leidmise võimaluste kohta (sealhulgas ettevõtlus); luuakse võimalused saada karjäärinõustamist. 12. klassile viiakse läbi eraldi tunnid klassijuhatajatundide raames, gümnaasiumis omandatakse B- kategooria autojuhi kursus ning sooritatakse eksam juhiloa saamiseks. LIIKLUS
Keskkond ja jätkusuutlik areng . Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt	Õpilast suunatakse: 1) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja

<p>aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna-ja inimarengu küsimustele;</p>	<p>kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust; 2) kujundama isiklikke keskkonnaalaseid seisukohti, osalema kodanikualgatuse korras keskkonnaasjade otsustamisel, pakkudes välja lahendusi keskkonnaprobleemidele nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil; 3) aru saama loodusest kui terviksüsteemist ning inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest; 4) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest; 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest ja omandama jätkusuutlikku arengut toetavad väärtushinnangud ning käitumisnormid.</p> <p>Võõrkeeles põhiteemade kaudu. Loodus- ja sotsiaalsed, eesti keel, matemaatika Huvitegevuse korraldamine koolis LIIKLUS</p>
<p>Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus . taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna-ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;</p>	<p>Õpilast suunatakse: 1) väärtustama demokraatiat, koostööd, kodanikualgatusi ja vabatahtlikkust põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist; 2) mõistma avaliku, ettevõtliku- ja mittetulundussektori seoseid ja toimimist, nende aluseks olevaid põhimõtteid, õigusi ja kohustusi; 3) mõistma enda kui üksikisiku rolli poliitilises ja majanduslikus süsteemis, võimalusi ja vajadust mõjutada ühiskonnas toimuvat ning omandada oskused otsustamisprotsessides osalemiseks; 4) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas, ettevõtlusega seotud negatiivseid ja positiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti ettevõtlusega seotud eetilistes küsimustes; analüüsima ettevõtlusega kaasnevaid riske ja nende vähendamise võimalusi.</p> <p>Ühiskonnaõpetus jt sotsiaalsed, sh majandus, matemaatika Kooli huvitegevuses osalemine, kooli kodukorra nõuete järgimine, ürituste algatamine nii klassi kui kooliastme tasandil.</p>
<p>Kultuuriline identiteet. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes</p>	<p>Õpilast suunatakse: 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijjana ja kultuuride</p>

<p>mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis</p>	<p>vahendajana; 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, osalema kultuuridevahelises kommunikatsioonis; 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist; 4) tundma õppima ja väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripärasid, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ja seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule; 5) teadvustama, tundma õppima ja võrdlema mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust; 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.</p> <p>Kooli kodukorra täitmine kõigil tasanditel, võõrkeeltes põhiteemade kaudu, eesti keel ja kirjandus, ajalugu, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus kunst, muusika, KÄSITÖÖ JA KODUNDUS, TÖÖÕPETUS, KULTUURILUGU</p>
<p>Teabekeskond. Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi;</p>	<p>Õpilast suunatakse: 1) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet; 2) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad endas erinevate teavikute ja teabekeskondade kasutamist; 3) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust; võrdlema erinevaid diskursiivseid praktikaid (nt seltskonnamedia, kohtupraktika, meelelahutus, sõprade omavaheline suhtlus jpt) ning neis valitsevaid suhtlemisnorme; 4) mõistma meedia kui majandusharu üldisi toimimismehhanisme, sealhulgas meedia osa tööturul; 5) analüüsima avalikus ruumis kehtivaid reegleid ning kirjeldama võimalikku tegevust nende rikkumise korral.</p> <p>Gümnaasiumiõpilane teeb meediatarbijana iseseisvaid valikuid ning põhjendab neid. KÕIK AINED</p>
<p>Tehnoloogia ja innovatsioon. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;</p>	<p>Õpilast suunatakse: 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades; 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;</p>

	<p>3) aru saada tehnoloogilise, majandusliku, sotsiaalse ning kultuurilise innovatsiooni vastastikustest mõjudest ja omavahelisest seotusest; 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes; 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks; 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet innovaatiliste ideede rakendamisel erinevates projektides, osalema koostöös kaasõpilaste ja/või tehnoloogiafirmaga innovaatilises arendusprojektis.</p> <p>KÕIK AINED</p>
<p>Tervis ja ohutus . Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;</p>	<p>Õpilast suunatakse: 1) hindama mitmesuguste käitumisviiside ohutusastet ning lühi- ja pikaajalisi tagajärgi tervisele ja turvalisusele; selgitama loodus- ja sotsiaalainetes õpitule tuginedes alkoholi ja tubaka mõju inimorganismile ja käitumisele; 2) analüüsima ja hindama keskkonna ja ühiskonna (sealhulgas eakaaslaste) mõju inimeste tervisele ja ohutusaste otsuste langetamisele; vältima negatiivseid mõjusid ja toetama teisi positiivsete otsuste langetamisel; 3) analüüsima tervise- ja ohutusala info, toodete ja teenuste kvaliteeti, maksumust ja kättesaadavust; 4) analüüsima ohuteguri suurust, teadvustama õnnetuse ahelreaktsiooni võimalikkust; tundma ära olukorrad, mis nõuavad professionaalset abi.</p> <p>Võõrkeeles põhiteemade kaudu, sotsiaalained, keh kasvatus, loodusained, eesti keel ja kirjandus, kõik õppeained tulenevalt ülesande seadest ja eesmärkidest</p>
<p>Väärtused ja kõlblus. Taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.</p>	<p>Õpilast suunatakse: 1) analüüsima kriitiliselt ja argumenteeritult väärtusi ja kõlblisi norme, erinevaid väärtussüsteeme, nende seoseid ajaloolis-kultuurilise kontekstiga, religiooniga ja maailmavaatega; 2) arutlema isiklike väärtushoiakute ja kõlbliste tõekspidamiste üle; tegema mõtestatud</p>

	<p>maailmavaatelisi ja kõlbelisi valikuid ning neid põhjendama; 3) tegutsema erinevaid vaateid ja seisukohti respektierides ning kaitsma ja põhjendama oma seisukohti; 4) ette nägema, võimaluse korral vältima ja lahendama väärtuste ja kõlbeliste normidega seotud konfliktsituatsioone; 5) mõistma, et mitmekesisus on ühiskonna rikkuse ja arengu tingimusi.</p> <p>Kõik õppeained. Integratsiooni ja koostöö tulemusena. Kooli kodukorra austamine ja ühiste eesmärkide järgi õppekasvatuseprotsessis tegutsemine.</p>
--	--

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) *õpikeskkonna korralduses* – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärke;
- 2) *aineõppes* – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) *valikainete valikul* – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- 4) *läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös* – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
- 5) *korraldades klassivälisest õpetegevust ja huviringide tegevust*
- 6) *osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.*

2.6. Õpilasuurimuse või praktilise töö korraldus (eraldi juhend)

3. Üldpädevused õppe ja kasvatustegevusele

3.1. Üldpädevused ja nende kujundamine

Riikliku õppekava tähenduses on **pädevus** asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevused jagunevad üld-, valdkonna- ja õppeainepädevusteks.

Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülesed pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös.

Üldpädevused on gümnaasiumis:

- 1) **kultuuri- ja väärtuspädevus** – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast; tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada kunsti ja loomingut ning kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid ja arvestada nendega otsuste langetamisel; olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse;
- 2) **sotsiaalne ja kodanikupädevus** – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; austada erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; suutlikkus mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis;
- 3) **enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme; käituda inimsuhetes sõltumatult; hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri;
- 4) **õpipädevus** – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi;
- 5) **suhtluspädevus** – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada emakeeles ja iseseisva keelekasutaja tasemel vähemalt kahes võõrkeeles, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja

põhjustada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; koostada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust, kasutada korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

- 6) **matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus** – suutlikkus kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid, lahendades erinevaid ülesandeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; mõista teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske; teha tõenduspõhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades; kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt;
- 7) **ettevõtlikkuspädevus** – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske; mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid;
- 8) **digipädevus** – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Üldpädevuste kujundamine toimub ainekavade alusel õppe-kasvatustsentsis igapäevaselt. Täiendavalt on lisaks ainetundidel planeeritavad tunnivälised õppe-kasvatustsentsi tegevused ehk huvitegevused ja erinevate töörühmade või aineõpetajate kaasabil planeeritavad tegevused (nt kooliolümpiamängud, ainelased viktoriinid, ettevõtlushpäevad jne), mida kajastatakse kooli tööplaanis. Ajaloolise ja kultuuriloolise tausta tundmaõppimiseks viiakse Järva-Jaani koolis läbi orienteerumis- ja matkapäevi.

Arvestades kooli ja valla eripära, pakutakse liskas traditsioonilisele õppele eelkutsõppe kursusi turismiõppe valdkonnas ning siseturvalisuse teemadel.

3.2. Projektide kavandamise põhimõtted

Projektide all mõeldakse ühekordselt kindlaksmääratud tulemustega õpiülesannete saavutamiseks kasutatavat meetodit, mis on piiratud tähtajaliselt kindlate ressursidega. Projektõppe läbiviimiseks võib luua iseseisvaid projektirühmi, mis on terviklikult juhtitud.

Projektõppe läbiviimise eesmärgil saavad õpilased olla uudses situatsioonis ja õpikeskkonnas ning õppetegevus pakub neile iseseisvust ja loomingulist lähenemist.

Projektõppe läbiviimisel õpilased teavad,

- a) millele on tegevus suunatud (eelnev koostamine, planeerimine, ülesannete jaotamine);
- b) kuhu või millise tulemuseni peavad välja jõudma (teostamine);
- c) et planeeritud tegevusest tuleb anda tagasiside (lõpparuanne).

Õpetaja roll projektõppe korraldamisel on innustada ja toetada õpilasi ning aidata neil aru saada projekti eesmärkidest ja ülesannetest.

Projektid liigitatakse

1. uurimisprojektid – suunatud teadmiste hankimisele (nt kooli territooriumil kasvavate taimede liigirikkuse väljaselgitamine);
2. teostusprojektid- uue objekti loomisega või ürituste ettevalmistamise ja läbiviimisega seotud (nt jõuluball, hariduskonverentsid, kooliolümpiamängud);
3. hindamisprojektid- olemasolevate nähtuste, eksperimentide või teostuste hindamisega seotud hinnangute ja ettepanekute saamine (nt õpilaste ootuste väljaselgitamine õpilaseinduse töö parandamiseks, keemiliste või füüsiliste katsete läbiviimine ja järelduste tegemine hinnangu andmiseks).

3.3. Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid

Ülekooliliste projektide kavandamisel võetakse aluseks õpilasesinduse ja õpetajaskonna arvamused. Koolis on väljakujunenud traditsioonid projektipõhiste ürituste korraldamiseks. Koolisiseseid õpilaste arengule suunatud projekte on võimalik alata igal kooli pedagoogil, töötajal või lapsevanemal, kes leiab uusi ideid ja lahendeid noori huvitavate tegevuste läbiviimiseks.

Paljud huviüritused on projektipõhised, kuid huviliste poolt võib alata ka ainetemaatilisi loovprojekte, mis hõlmavad integratsiooni erinevate ainevaldkondade vahel. Kooliõpetust integreerivaid projekte ostetakse vajadusel sisse (nt muusika- ja ajaloolektoorium, infotehnoloogilised koolitused jms).

Näide ülekooliliste traditsiooniliste ürituste projektidest:

	Jõulupidu	Kooliolümpia- mängud	Hariduskonve- rentsid	Orienteerumis- päevad
Eesmärk	Õpilased riietuvad pidulikult, oskavad tantsida käituvad viisakalt ja lugupidavalt, väärtustatakse jõulurahu	Sportlik liikumine on väärtustataud, õpilastel teadmised olümpiamängude ausa võistluse põhimõttest	Õpilased saavad esinemiskogemuse huvitavate teemade tutvustamiseks kaasaõpilastele	Õpilased tunnevad oma kodukoha kultuurilugu ning saavad osa tervistavast liikumisest
Tegevuste	Tantsukursuste	Korraldustoim-	Uurimistöode	Kontrollpunktid

planeerimine	korraldamine ja tantsimine keh kasvatus tundides; tegevuskava planeerimine õpilaste poolt	kond kavandab tegevused	põhjal päeva temaatika määratlemine, ettekandjate planeerimine	e planeerimine ja mahamärkimine. Küsimuste väljatöötamine
Ajakava koostamine ja vastutuste määramine	Detsembris enne jõupühi, korraldab X klass koostöös huvialajuhiga	Üle aasta Novembris alustatakse võistluste ajakava koostamist. Moodustatud on korraldustoimkonnad keh kasvatus õpetajatest, nõukoja ja juhtkonna liikmetest	Üle aasta toimuv. Õpilaste uurimuslike tööde põhjal kodu-uurimusliku valikuga. Korraldustoimkonnad JJM liikmed	Kooli tööplaanis õa algul määratakse toimumise orienteeruv aeg. Vastutus huvijuht koostöös keh kasv õpetajate ja õppealajuhatajaga
Projekti juhtimine, koostööpartnerid, osalejad	Projekti juhib X kl juhtaja koostöös huvialajuhiga ja kooli direktoriga ning kohalike ettevõtjatega. Osalajad VII- XII klassi õpilased	Projekti juhib korraldustoimkonna juht koostöös kehalise kasvatus õpetajatega Osavõtjad- kogu kool: õpilased, õpetajad, töötajad	JJM toimkond	Huvijuht ja keh kasv õpetajad
Eelarve	Määratakse organiseerimistööde käigus, kaasatakse sponsoreid	Koostatakse vastavalt võimalustele, peamiselt auhinnafond	Tänukirjad, vajadusel trükised (erandi rahataotluseks projekt)	Tänukirjad ja osalejatele piknik
Tulemuste hindamine	Suuline või kirjalik tagasiside osalejatelt	Suuline või kirjalik tagasiside osalejatelt	Suuline või kirjalik tagasiside osalejatelt	Suuline või kirjalik tagasiside osalejatelt

Koolidevahelise projektina

- a) Toimib koostöös erinevate kõrgkoolide või kutseõppeasutustega eelkutsõppe projektide raames, mille kohaselt koostatakse tunniplaan Järva- Jaani Gümnaasiumis
- b) 4K (Luunja, Tsirguliina, Puhja ja Järva- Jaani) koolidega koostööprojekti raames toimuvad sportlikud „Tiigrimängu“ võistlused (alates 2000/01) ja õpilasesinduste laagrid, õpetajatele suvised kohtumised, kogemuste vahetamine „Õpetajalt õpetajale“.

3.4. Liikluskasvatus

Gümnaasiumis (10.-12. klass) on liikluskasvatuse sisuks üldine liikluskultuur, vastutustundlikkus ja viisakus liiklejana.

Vahendid ja võimalused liikluskasvatuse läbiviimiseks

Aine- ja klassijuhatajatundides osalemine kampaaniates ja konkurssidel (viktoriin, plakati- ja fotokonkurssidel, vaadatakse liiklusalaseid filme ja arutletakse turvalisuse üle, korraldatakse loenguid või kohtumisi politseinikega ja noorsootöötajatega.

On võimalikud ka järgmised töövõtted: kirjandite, esseede kirjutamine ja arutelud; õppekäik koos praktiliste oskuste rakendamisega, osalemine maakondlikel või maantee ameti poolt korraldatud võistlustel.

Gümnaasiumis läbitakse liiklusõppekursus B-kategooria autojuhilubade taotlemiseks.

4. Hindamise korraldus ja gümnaasiumi lõpetamine (eraldi juhend)

Hindamine toimub kursuste kaupa ning kooliastme lõpus pannakse välja kokkuvõttev kooliastme hinne, mis kantakse gümnaasiumi lõputunnistustele.

5. Õpilaste teavitamise ja nõustamise ning karjääriõppe, sh karjääriinfo ja -nõustamise korraldamine

Karjääriõpetuse eesmärk on õpilaste teadlikkuse arendamine iseendast, töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning hoiakute ja toimetulekuoskuste kujundamine, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist ning eneseteostust. Karjääriõpetuse tunde võivad läbi viia klassijuhatajad või teised vastava koolituse saanud õpetajad. Kooliõppekavas puudutab karjääriõpetuse teematikat ka majandusõpetuse õppekava.

XI klassi õpilane

- Õpilase saab teavet töömaailma põhialustest,
- Teadvustab oma oskused, huvid, võimed, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnanagu kujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist;
- Arendab oma õpi- ja suhtlemisoskust, infotööoskusi jms, et kujundada valmisolek töömaailma sisenemiseks ning karjääriotsuste tegemiseks;
- Õpib tundma asjaajamise nõudeid;

- Õpib tundma Eestis kehtivate dokumentide praktilise vormistamise reegleid;
- Mõistab ametikäitumise ja –reeglite tähtsust.

Karjääriõppe läbimisel gümnaasiumiõpilane

- Koostab esialgse karjääriplaani ning oskab analüüsida alternatiivseid karjäärivalikuid;
- Selgitab elukestva õppe ja muutuva töömaailma seoseid;
- Kirjeldab tööturu hetkeolukorda;
- Kirjeldab oma õigusi ja kohustusi töötajana, oskab leida ja kasutada seadusi, mis reguleerivad tööandja ja töötaja suhteid;
- Otsib võimalusi töökogemuse omandamiseks;
- Kasutab erinevaid karjääriinfo allikaid, otsib vajadusel abi karjäärinõustajalt;
- Kandideerib iseseisvalt töö- või õppekohale, oskab vormistada vajalikke dokumente.
- Teab erinevate kutsevalikute eelistusi ning oskab teha valikuid edasiõppeks
- Oskab valida kutse- ja kõrgkoolidesse sissepääsuks vajalikud riigieksamid
- Teab tervislikust seisundist tulenevaid nõudeid elukutsete valikul

Karjääriõppe laiendamine väljapoole klassiruumi:

- õppekäigud info- ja nõustamiskeskusesse,
- töövarjupäevad ettevõtetes, asutustes;
- tunnid arvutiklassis ja raamatukogus teabe otsimise eesmärgil
- praktilised tegevused, nt töö harjutamine vabatahtlikuna;
- ametitega tutvumine vahetus töökeskkonnas jne.

Koolisisesed ja -välised sündmused:

- karjääripäevad, kohtumised erinevate elukutsete inimestega
- teemakohased õpilaskonverentsid, infomessid (sh Teeviit) jms;
- õpilastele antud võimalus õpitud rakendada, osaledes nende sündmuste organiseerimises.

Huvitegevus:

- Mitteformaalse õppimise käigus teadvustab õpilane oma huvid ja võimed ning loob seosed tulevase tööalase tegevusega tegelemiseks

6. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Õpetajate koostöö arendamiseks korraldatakse ühiseid töökoosolekuid, kuhu kuuluvad õpetajad ainevaldkonniti. Omaette töörühma moodustavad algklasside õpetajad, loodus- ja reaalainete õpetajad (B, G, F, Ke, M, IT), kunstide õpetajad (Ku, Tõ ja Teh, Mu, Keh), sotsiaalainete ja keelte õpetajad (E, I, V, A, Ü, In-õp). Igal aastal valitakse töörühma juht, kes osaleb ka nõukoja tegevuses.

Töörühmade ülesanne on osaleda kooli arendustegevuses (arengukava, kooliõppekava uuendamine); korraldada olulisemaid üritusi ja anda neist ülevaadet (õnnestumised ja parendusvaldkonnad); analüüsida õppetöö tulemuslikkust (eksami- ja tasemetööde tulemused, õnnestumised ja parendusvaldkonnad); korraldada koostööd teiste töörühmadega ja huvigruppidega ning anda hinnanguid õppeaasta jooksul toimunud sündmustele ja üldtegevustele koolis. Augustis vaadatakse üle kooli eesmärgid uueks õppeaastaks. Eesmärgid püstitatakse järgnevates valdkondades: õppetöö ja õpilaste arendamine; üritused ja huvitegevus; koostöö ja koolitusvajadus.

Kooli juhtkond suunab kooli tegevust ja võtab vastu seisukohad kooli arengu, tegevuse, vara, eelarve, töötajate töötasustamise ja juhtimisega seotud küsimustes. Juhtkonna koosseisu kuuluvad kooli direktor, õppejuht, huvijuht, infojuht või haridustehnoloog, sotsiaalpedagoog ja majandusjuhataja/haldusjuht ning vajadusel peetakse koosolekuid koos nõukojaga, kuhu kuuluvad iga kooliastme esindajad, sh töörühmade juhid. Direktor võib kaasata arendustegevusse veel teisi oma poolt määratud isikud.

Vastavalt vajadusele koondatakse kokku erinevaid töögrupe, mis tegelevad kooli arendustegevusega või mõne muu hetkel koolis päevakohase õppe-kasvatustegevuse temaga.

Õpet kavandades gümnaasiumis ja seda ellu viies:

- 1) arvestatakse õpilase taju-ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;
- 2) arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 3) võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
- 4) kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistöid ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
- 5) luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);
- 6) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio-ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues-ja muuseumiõpet jms);
- 7) kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
- 8) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igäihe individuaalsust.

Õpetaja töökava koostamise põhimõtted

Õpetajad koostavad oma ainetes töökavad kooli õppekavas esitatud ainekavade alusel. Õpetaja töökava koostamise eesmärgiks on taotletavate õpitulemusteni jõudmise planeerimine õppeaasta jooksul. Töökava koostatakse õppeveerandi esimese nädala jooksul ning esitatakse õppejuhile elektrooniliselt. Kui töökavas järgneval õppeaastal olulisi muudatusi ei tehta, siis teavitatakse sellest õppejuhti.

Õpetaja töökava on dokument, mis on iga aineõpetaja töö aluseks koolitunnis, seetõttu on oluline juba õppeaasta algul planeerida, kuidas õppematerjal jaguneb kogu õppeaasta lõikes ning koostada vastav plaan, milles on soovituslikult märgitud

- 1) Tunni teema
- 2) Õppematerjalide kasutamine (lk nr, harj nr ms)
- 3) Tähtsamad mõisted
- 4) Seos läbivate teemadega
- 5) Oodatavad õpitulemused

Soovituslikud näidistöökava alapealkirjad

<i>Aeg ja maht</i> <i>(tundi)</i>	<i>Õppesisu, tunni teema</i>	<i>Metoodilised materjalid</i>	<i>Lõimingu seosed, tähtsamad mõisted</i>	<i>Õpitulemused</i>	<i>Hindamise soovitus</i>
<i>1.näd (2t)</i>					

Töökavades täpsustatakse kooli õppekavas toodud temaatika, tuuakse välja iga tunni (teema) kohta oodatavad õpitulemused ning kontrollimise viis ja aeg, tunnis omandatavad põhimõisted ja viited õpetamiseks kasutatavale õppematerjalile (õppemeetoditele nt praktiline töö...) ning läbivate teemade käsitus ainetundides.

Sõltuvalt õppeainest võib töökava jaotus olla spetsiifiline ja seetõttu erineda esitatud jaotusest. Oluline on, et töökava toetaks õpetajat tema õpetajatöös.

7. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Järva-Jaani Gümnaasiumi gümnaasiumiastme õppekavasse tehakse vajadusel parandusi ja täiendusi vastavalt iga punkti kohta eelmise õppeaasta kevadest kuni augustini. Õppekava muutmiseks võib esitada iga õpetaja kirjaliku taotluse direktori nimele või otse kooli nõukojale.